

Gospodarske i društvene posljedice 2. svjetskog rata

Neposredni učinak 2. svjetskog rata na europsko gospodarstvo bio je katastrofalan. Šteta nanesena komunikacijskim i transportnim mrežama poremetila je promet sirovina i gotovih proizvoda. Neredovita opskrba industrije i uništenje koje su pretrpila proizvodna postrojenja rezultiralo je značajnim brojem zastoja, pa je posljedica bila smanjenje kupovne moći u vrijeme kada su zahtjevi samo rasli. Čak i u državama pobjednicama praksa racionalizacije hrane nastavila se dugo nakon kraja rata, a crno tržište podupiralo je opasne društvene nejednakosti. Znatno je povećan broj zločinai bilo je sve više maloljetne delikvencije i prostitucije.

Istovremena rekonstrukcija domova, industrije i transportne infrastrukture gušila je nacionalna gospodarstva. U ovim uvjetima, ljudi su se prije svega bavili restrikcijama koje su utjecale na njihov svakodnevni život i često im je bilo teško razmišljati o budućnosti dugoročno. Nestašica ugljena u izrazito hladnoj zimi 1946.-1947. dovela je do širenja štrajkova i masovnih demonstracija. Problemi kao što su inflacija i devaluacija valuta, što je podsjetilo ljude na gospodarske krize i slom burze u godinama između dva rata, natjerali su europske vođe da poduzmu drastične mjere. Stalna neravnoteža između ponude i potražnje domaćih proizvoda rezultirala je velikim rastom cijena i samo povećavala budžetni deficit, kako unutarnji tako i vanjski. Države su se zaduživale kako bi financirale programe rekonstrukcija i smanjile socijalne nejednakosti. 1944. godine, Belgija je pokrenula veliki program obnove svoje valute, što je uključivalo drastično smanjenje cirkulacije novčanica i depozita.

Neki osnovni sektori europskog gospodarstva bili su nacionalizirani, a modernizacija i programi upotrebe novih alata i strojeva su postepeno pokrenuti. Dok je nezaposlenost utjecala na veliki dio kontinenta, neke države su se paradoksalno susretale s manjkom radne snage u sektorima ključnim za gospodarsku obnovu. Iako su tisuće njemačkih ratnih zarobljenika poslani na rad, uspostavljeni su veliki programi vezani uz migraciju stranih radnika kako bi ovi bili u stanju zadovoljiti posebno potrebe u poljoprivredi i u industriji ugljena i željeza. U tom su teškom gospodarskom kontekstu Belgija i Francuska dogovorile protokol s Italijom o suradnji i emigraciji koja će opskrbiti Italiju ugljenom, kojeg je ona strahovito trebala u zamjenu za tisuću nezaposlenih talijanskih radnika. Tako je više od 500 tisuća Talijana emigriralo u zemlje Zapadne Europe između 1946. i 1955. godine. Pri pokušaju da poboljša izvoz i učinkovitije se pozabavi nezaposlenošću u kontekstu europskog ekonomskog rasta, Velika Britanija devalvirala je svoju valutu 1949. godine, a smanjenje je bilo 30,5% u odnosu na standard zlata. Ovo drastično smanjenje imalo je brzi domino efekt na druge, slabije europske valute. Nizozemska, skandinavske zemlje i Finska odmah su devalvirale svoje valute za isti postotak kao Britanija, Njemačka za 25%, Francuska za 22% i Belgija za 12,5%.

Otrjeznjenje izazvano siromaštvom proširilo se i rezultiralo traženjem veće socijalne pravde. Niska primanja dovela su do mnogobrojnih štrajkova, posebno u Francuskoj i Italiji. Novi sustavi socijalne sigurnosti stavljeni su na ozbiljni test zbog velikog broja invalida, udovica i drugih žrtava rata koje su tražile mirovine. Visoki socijalni troškovi rata imali su utjecaj na čitavo društvo. Imajući vjere u određene programe sastavljene tijekom rata i slijedeći tradiciju društva koje si uzajamno pomaže, europske države napravile su korak ka stvaranju šireg sustava socijalne sigurnosti i položile temelje za modernu socijalnu državu.